

ОЗНАКИ часу

SIGNS OF THE TIMES

№ 3 (71) 2011

**Учитель,
посланий
БОГОМ**

с. 6

Ідіть і навчіть

с. 9

**Новий переклад
Біблії**

с. 18

Дорогий читачу!
Вітаємо Вас на сторінках
журналу «Ознаки часу»!

Щ

ороку з приходом осені ми спостерігаємо знайому картину: діти йдуть до школи, студенти – до ВУЗів, а дорослі згадують «як це було колись» і у них. Навчання, освіта та наука посідають далеко не останнє місце у житті людини, а особливо – християнина. «Своє серце зверни до навчання, а уші свої – до розумних речей», – закликає нас Господь через мудрого Соломона в книзі Приповістей, 23 розділі, 12 вірші. Ми вчимося щоденно перебувати зі Христом, зростати у вірі, боротися зі своїми гріховними схильностями. Вчимося любити ближніх, долати випробування та виживати у цьому гріховному світі, який знаходиться на вершині розпусти й озлоблення. Господь бажає навчити нас багатьом речам, тому з-за парти Школи справжніх християн ми, напевно, не вийдемо аж до Другого приходу і продовжуватимемо вчитися усю вічність. Тема учнівства є дуже важливою для віруючих людей, що бажають бути послідовниками Христа. Однак є й інший, не менш важливий аспект життя християнина – учителство. Адже сам Христос сказав: «Отож, ідіть і навчіть усі народи... навчаючи зберігати все, що Я заповів вам» (Матв. 28:19, 20), заповідаючи нам учитися й навчати. Як, кого і чого саме нам належить навчати, ви, дорогі друзі, зможете дізнатися з осіннього випуску нашого журналу. Також ми поговоримо про видатного Вчителя, дізнаємося, скільки слід молитися, чи є останні природні катаклізми, що відбулися у світі, карами Божими і багато іншого.

Нехай Господь
благословить вас!

З М І С Т

- 4** Один заклик — дві дії
Євген Кучерявенко
- 6** Учитель, посланий Богом
Еллен Уайт
- 8** Пасторе, скільки Ви молитесь?
Марк Фінлі
- 9** Ідіть і навчіть
Костянтин Рогачов
- 10** Діти пишуть Богу
- 12** Субота, біологія і перевернуті білети
- 13** Кульгавість, що врятувала життя
Элайн Эгберт
- 15** Як навчитися бути здоровим?
- 16** Кари Господні
За матеріалами журналу «Signs of the Times» (Australia)
- 18** Біблійне Товариство презентувало новий
переклад Біблії сучасною українською мовою
- 21** Рейтинг міст України, де живуть
найбільш милосердні люди
Юрій Захватаєв

6

9

16

Відповідальний за випуск
директор видавництва
Василь Джулай

Головний редактор
Лариса Качмар

Редакційна колегія:
В. В. Алексєєнко
Л. Т. Волощук
П. І. Кирилюк

Коректура
Людмили Шаповал

Художній редактор
Тетяна Романко

Верстка
Тетяни Романко

Відповідальна за друк
Тамара Грицюк

Реєстраційне свідоцтво
№ 51 КВ від 10 вересня 1993 р.

Здано в набір 15.07.2011
Підписано до друку 15.08.2011
Формат 60х84 1/8.
Папір крейдяний.
Офсетний друк. Ум. друк. арк. 1,8.
Наклад 2300 прим.
Друкарня видавництва
«Джерело життя».

Адреса редакції:
04107, м. Київ,
вул. Лук'янівська, 9/10-а
Телефон: 428-84-38

© 2011, журнал
«Ознаки часу»

ОДИН ЗАКЛИК – ДВІ ДІЇ

Євген
КУЧЕРЯВЕНКО

«І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої душі, і прив'яжете їх на знака на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш» (П. Зак. 11:18, 19).

Прийняття вчення Христа – це ключовий момент у житті людини. Під прийняттям ми розуміємо не просто інтелектуальну згоду з істиною, а зміну мислення, яку може здійснити лише Спаситель, Який живе у серці людини. Про зміну характеру та інші внутрішні зміни, які відбуваються у серці наверненого християнина, можна говорити багато. Для кожного цей досвід буде різним і дуже особистим. Але яким би унікальним не був процес навернення, існує дві основні умови, без яких особисті відносини з Ісусом неможливі.

І «Коли хто хоче йти за Мною, хай зречеться самого себе, бере свій хрест щоденно й іде услід за Мною» (Луки 9:23). Перша умова – слідувати за Христом. Здавалося б, що може бути простішим: просто встати і піти. Але перш ніж вести нас за Собою, Ісус просить нас «зректись самого себе». Він не хоче, щоб ми йшли за Ним, ступаючи по Його слідах, і продовжували нести «рюкзак» свого «я». Яскраво цей принцип ілюструє історія про покликання учнів Ісусом. Пам'ятаєте митника Левія, якого Христос запросив просто з контори? Він залишив усе: гроші, боржників, перспективу збагачення – і пішов. Таким самим було покликання Петра й Андрія, Івана і Якова – просто з рибацького човна. Цікаво, що Ісус підходить до усіх цих людей з пропозицією слідувати за Ним не у вечірній час, коли робота закінчена і є можливість обдумати варіанти і потім погодитися, а під час роботи, коли в руках гроші, а в човнах – риба. Слідування за Ісусом і прийняття Його у своє життя, як бачимо, потребує швидкого рішення у найбільш, здавалося б, невідповідний момент. Великий Учитель використовував такий метод з певною метою.

Усе значення цього методу нам розкривають ще дві історії про покликання послідовників. «Ісус відповів йому: Якщо хочеш бути досконалим, піди та продай своє майно, роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді приходи й йди за Мною. Почувши ці слова, юнак із сумом відійшов, бо мав великі маєтки» (Матв. 19:21, 22). Це відомі тексти про розмову Христа з багатим юнаком. В іншому місці Євангелії сказано, що Ісус дуже полюбив молодого чоловіка. Але, на жаль, сам юнак так і не оцінив переваги слідування за Спасителем і не відповів Йому любов'ю. Багатство і слава світу виявилися ціннішими за відносини з Життєдавцем.

Друга історія – не менш трагічна. «А інший сказав: Я піду за Тобою, Господи, але спочатку дозволь мені попрощатися з домашніми» (Луки 9:61). Цей чоловік відгукнувся на заклик Святого Духа. Напевно, його зацікавило знайомство з Учителем з Назарету, і він захотів стати Його послідовником, але не був готовий «зректись самого себе». Ісус не змушував нікого нехтувати своїми стосунками в сім'ї та суспільстві, не закликав до аскетизму чи повної безтурботності. Його заклик і прохання зректись себе і слідувати за Ним апелює до нашого бажання правильно розставити пріоритети і відвести головне місце Господу.

Але це лише перший крок – фундамент, без якого неможливо звести решту будинку. Закладання міцної основи обумовлює подальшу долю усієї будівлі. Так само і у відносинах з Ісусом Христом. Але, на жаль, багато людей зупиняються на стадії «фундаменту» і не продовжують свої відносини з Богом далі учнівства, вважаючи другу умову необов'язковою. Що ж це за умова?

«Коли хто хоче йти за Мною, хай зречеться самого себе, бере свій хрест щоденно й іде услід за Мною» (Луки 9:23).

«Отож, ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!» (Матв. 28:19, 20).

2 «Отож, ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!» (Матв. 28:19, 20) Ісус двічі закликав учнів. Перший раз Він запрошував їх вибрати слідування за Ним, а другий – служіння Йому. Після того, як Ісус вибрав дванадцятьох апостолів та багато інших учнів, Він навчав їх Істини Небесного Царства. Вони, слухаючи Месію, були готовими прийняти та втілювати в життя принципи Його правління. Але Спасителю потрібно було ще дещо: «Він призначив дванадцятьох, яких назвав апостолами, аби були з Ним, і щоб посылати їх проповідувати, і щоб вони мали владу виганяти бісів» (Марка 3:14, 15). А ось ще одне місце з Євангелії: «Після того призначив Господь інших сімдесят двох і послав їх по два поперед Себе до кожного міста й місцевості, куди Сам мав іти. І Він промовив до них: Жниво велике, а женців мало; тож благодіть Господаря жнив, щоб послав робітників на Свої жнива. Ідіть: Я посилаю вас, як ягнят між вовків!» (Луки 10:1-3) Усі ми визнаємо себе учнями Христа, але, можливо, не завжди до кінця усвідомлюємо, що означає слідувати за Ним. Не можна бути вірним Богу лише в чомусь одному, за бажанням. Слідування за Ним – це бути скрізь, де Він, йти туди, куди кличе Його голос.

Отже, учнівство, як свідчить нам Біблія, передбачає не лише прийняття вчення Христа, зречення себе і слідування за Ним для зміцнення особистих відносин з Ним, але й допомогу іншим людям у побудові таких стосунків. Ісус, покидаючи Землю, заповідав своїм послідовникам іти і навчати (Матв. 28:19, 20). Якщо ви прийняли Спасителя і визнаєте Його своїм Викупителем, якщо ви пережили реальний досвід учнівства, наступним кроком буде учительство. Ми можемо спостерігати цей зв'язок усюди: хороший майстер-ремісник чи вчитель-музикант, передаючи свій досвід учневі, розраховує, що той не тільки зможе творити так, як він, але й передасть свій досвід іншим. Слідування за Ісусом вирішує вічну долю кожного жителя нашої планети. І тут важливо не лише самому прийняти Ісуса Господом, але й допомогти зробити цей крок іншим. Думати, що головне – це самому мати хороші відносини зі Спасителем, а поділюсь я своїм досвідом з іншими чи ні – справа другорядна, значить приймати Ісуса лише на 50%. І бути вірним Йому лише наполовину.

Учнів Христа ніколи не було багато, і якщо ми бажаємо збільшити їх кількість, не будемо забувати про те, що заклик Христа передбачає дві дії: зректись себе, слідувати за Ним, навчаючись послуху, і розповісти іншим про силу Христа у нашому житті.

Еллен УАЙТ

УЧИТЕЛЬ,

«Ніколи ще жодна людина не говорила так, як Цей Чоловік»
(Івана 7:46).

ПОСЛАНИЙ

«...І кликнуть ім'я Йому: Дивний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Князь миру» (Ісаї 9:5).

БОГОМ

У

Вчителі, посланому Богом, Небо запропонувало людям найкраще й найвеличніше. Він, Котрий був присутнім на раді Всевишнього, Він, Котрий перебував у святилищі Вічного, прийшов, щоб особисто відкрити людству Бога. Завдяки Христу наша спотворена гріхом планета отримала Божественні промені світла. Саме Христос говорив через кожного, хто звіщав Слово Боже людям в усі віки. Усі прекрасні прояви найвеличніших і найблагородніших душ на землі були відображенням Його характеру. Чистота й безкорисливість Йосипа, віра, лагідність і довготерпіння Мойсея, стійкість Єлисея, благородна чесність і твердість Даниїла, ревність і самопожертва Павла, – сила розуму й духу, що проявилася в них і багатьох інших, котрі коли-небудь жили на землі, – були лише відблиском сяйва Його слави. У Ньому – досконалий ідеал. Щоби відкрити

нам цей ідеал як істинний приклад для наслідування, щоби показати, якими стануть усі, хто прийняв Його, Христос прийшов на Землю. Він навчав, як має бути вихована людина, щоб називатися «дитиною Божою», як вже на Землі дотримуватися принципів неба. Христос прийшов, щоби переконати у значущості Божественних принципів, показати їхню силу всім поколінням. Він прийшов навчити, як ці принципи розвивати й застосовувати у житті. ...Його життя демонструвало неспроможність того, що люди вважали важливою життєвою основою. Маючи найпростіше походження, живучи в сільському будинку, споживаючи сільську їжу, займаючись звичайним ремеслом і ототожнюючи Себе з невідомими світу працівниками, серед похмурого оточення, Ісус слідував Божому плану виховання. Він не прагнув до шкіл того часу, де звеличувалося незначне й применшувалося величне. Він здобув освіту безпосередньо з небесних дже-

рел, на досвідах життя, виконуючи корисну роботу, вивчаючи Письмо й природу. Це були уроки з Божих книг, сповнені настанов для всіх охочих. «Дитина ж росла й міцніла, сповнюючись мудрості, і благодать Божа була на Ній» (Луки 2:40). Маючи таку підготовку, Він вирушив виконувати Свою місію, при кожній зустрічі з людиною справляючи такий благотворний вплив і демонструючи таку перетворювальну силу, яких світ ще не бачив. Він, Який прагнув змінити людство, повинен був Сам розуміти кожну людину. Лише співчуттям, вірою і любов'ю можна збагнути душу людини й піднести її. У цьому Ісус є великим Учителем. З усіх, хто коли-небудь жив на Землі, Він єдиний розумів людську душу. Він жив так, як навчав. «Бо Я дав вам приклад, щоб і ви робили так, як Я зробив вам». «Я, зберігши заповіді Мого Отця, перебуваю в любові Його» (Івана 13:15; 15:10). Слова Христа підтвердилися у Його житті. Його вчення було виявом не лише Його життєвого досвіду, але і Його характеру. Він не лише навчав істини, але Сам був істиною. Саме це приваблювало людей до Його вчення. ...Усьому негідному й неправдивому сама Його присутність була докором. ...Він викрикував гріх як ворога тих, кого Він прагнув спасти й благословити. У кожній людині, якою б грішною вона не була, Він бачив сина Божого, якого можна повернути до радості життя з Богом. «Бо не послав Бог Свого Сина у світ, щоб судити світ, але щоб через Нього спасти світ» (Івана 3:17). ...У кожній людині Він бачив безмежні можливості. Люди для Нього були такими, якими вони могли б бути, – перетвореними за «благоволінням Господа, Бога нашого» (Псал. 90:17). «...Ніколи ще жодна людина не говорила так, як Цей Чоловік» (Івана 7:46). Ці слова були істинними. Навіть якби Ісус говорив лише про фізичні та інтелектуальні проблеми чи навчав виключно теорії, і тоді Він міг би відкрити таємниці, для проникнення в які без Нього людині знадобилися б століття тяжкої праці й навчання. Він міг би внести пропозиції у різні напрямки наукових досліджень, котрі б дали поживу для розуму та стимул для винаходів. Але Він не зробив цього. Він нічого не відкрив цікавим і не задовольнив їхнє егоїстичне марнославство. Він не викладав абстрактні теорії, Він навчав важливих для розвитку характеру істин, котрі примножують людські здібності в пізнанні Бога й розвивають бажання робити добро. Він навчав тих істин, котрі безпосередньо стосуються життя і котрі пов'язують людину з вічністю. Він поновлював зв'язок їхніх умів із розумом Безмежного. Люди «дивувалися з Його вчення, бо слова Його мали

владу» (Луки 4:32). Ніколи ніхто раніше не говорив з такою силою, так пробуджуючи думку, надихаючи, спонукаючи до розвитку усіх здібностей тіла, розуму й душі. Учення Христа, як і Його любов, обійняло весь світ. Не існує обставин життя чи кризи в людських стосунках, котрих Він не міг би передбачити у Своєму вченні й для котрих там не було б уроку. Він – найвеличніший з учителів, і Його слова залишаться керівництвом для Його співпрацівників до кінця часу. Для Нього теперішнє і майбутнє, близьке й далеке – однакові. Він помічав потреби усього людства. Сенс цього життя Він показав у прагненні до вічності. Він навчав, що небо й земля взаємопов'язані, і знання Божественної істини допомагає людині краще виконувати обов'язки повсякденного життя. Ніщо не було для Нього безцілним. Дитячі розваги, тяжка праця людини, життєві задоволення, клопоти й біль – усе набувало сенсу в одному: відкритті Бога для духовного зростання людства. З вуст Христа Слово Боже проникало в людські серця з новою силою і новим значенням. Його вчення спонукало творіння постати в новому світлі, щоб на обличчі нашої планети знову заіскрилися відблиски того саява, котре згасло внаслідок гріха. У всіх обставинах і досвідах життя для кожного відкривався Божественний урок і можливість спілкування зі своїм Творцем. Знову Бог перебував на землі, людські серця відчули Його присутність, світ був знову оточений Його любов'ю. Небо прихилилося до людей. У Христі людські серця знайшли Того, Хто відкрив їм науку вічності. «Еммануїл... з нами Бог». Учителю, посланий Богом, виклав нам уроки справжньої виховної роботи. У присутності такого Вчителя, маючи можливість Божественного виховання, що може бути більш безрозсудним, як прагнення здобути виховання без Нього, бути мудрим осторонь від Мудрості, бути вірним, відкидаючи Істину, шукати знання без Світа та існувати без Життя, відвернутися від Джерела живої води й висікати водойми, котрі не зберігають воду. Поспішайте, доки Він усе ще запрошує:

«Якщо хто спраглий, хай приходить до Мене і п'є. Хто вірить у Мене, як каже Писання, ріки живої води з нутра його потечуть». «Вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне» (Івана 7:37, 38; 4:14).

**«Якщо хто
спраглий, хай
приходить до
Мене і п'є.
Хто вірить у
Мене, як каже
Писання, ріки
живої води з
нутра його по-
течуть». «Вода,
яку Я йому
дам, стане в
ньому джере-
лом води, що
тече в життя
вічне»
(Івана 7:37,
38; 4:14).**

Марк А. ФІНЛІ

«ПАСТОРЕ, скільки Ви МОЛИТЕСЯ?»

«Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, – перелічую їх, – численніші вони від піску! Як пробуджуюся, – то я ще з Тобою»
(Псал. 138:17, 18).

Підлітки завжди знаходять спосіб здивувати нас. Проникливе запитання Джона здивувало і мене. «Пасторе, скільки Ви молитеся? – поцікавився він. – Я маю на увазі, скільки годин Ви щоденно проводите з Богом?»

Поки я обдумував свою відповідь, у мій голові роїлося безліч думок. Чи буде Джон насправді оцінювати мою духовність за кількістю часу, який я щоденно проводив у молитві? Якби я молився три години на день, чи здавався би я більш праведним у його очах, ніж якби я молився 15 хвилин? Виходячи з такої логіки, якщо я насправді хочу бути праведним, то чи потрібно мені повністю залишити свої справи і проводити весь свій час у молитві? З іншого боку, чи оцінюватиме Джон власні відносини з Богом на основі моєї відповіді? Чи почуватиметься він винним через те, що проводить менше часу з Богом, ніж я?

Насправді, мій юний друг поставив значно глибше запитання: «Як я можу знати Бога? Як я можу відчути Його присутність і силу в моєму житті? Чи можуть у мене бути свідомі відносини з Ним?»

Біблія показує Бога, Який бажає знати нас більше, ніж бажаємо знати Його ми. Серце Господа тужить за стосунками з Його загубленими дітьми. У своїй сердечній молитві у Псалмі 138 Давид захоплено вигукє: «Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, – перелічую їх, – численніші вони від піску! Як пробуджуюся, – то я ще з Тобою» (вірші 17, 18). Коли ми стаємо навколiшки у Його присутності, ми схилиємося перед всезнаючим Богом Всесвіту, Який бажає насолодитися нашою присутністю з Ним.

Еллен Уайт висловила це так: «Молитва – це відкриття серця Богові, наче друзі. Не потрібно повідомляти Богові, хто ми є, щоб Він вислухав нас. Молитва не опускає Бога до нас, а підносить нас до Нього» (Е. Уайт. Шлях до Христа, с. 93).

Існує два надзвичайно важливі моменти стосовно цього твердження. По-перше, тривалість молитви не має першочергового значення. У нашому молитовному житті найбільш важлива постійність. Складно підтримувати тісний зв'язок з другом, з яким ми рідко спілкуємося. Життя Ісуса було сповнене молитви (див. Марка 1:35; Луки 5:16). Він проводив час зі Своїм Отцем. Через молитву ми входимо в Божественну присутність. Через молитву Він демонструє нам Свою любов, турботу, благодать, мудрість і силу.

По-друге, одна з найважливіших проблем у молитві – це те, що наш розум має схильність «блукати». Важко підтримувати розмову з кимось, кого ми не можемо бачити і хто не відповідає нам уголос, адже спілкування з друзями йде в обох напрямках. Вони говорять – ми слухаємо, ми говоримо – вони слухають.

Ось корисний метод, за допомогою якого я спробував подолати цей «комунікаційний бар'єр» у молитві. Деякі з моїх найважливіших моментів із Богом були проведені в тиші мого кабінету, коли я ставав навколiшки з розгорнутою Біблією і виливав Йому своє серце. Псалми дарують особливе натхнення. Протягом деякого часу після молитви я читав псалом і дозволяв Богові промовляти до мене через Його Слово. Біблія стала предметом моїх молитов. Молитва вголос із розгорнутою Біблією зосереджувала мій розум на Богові протягом молитовного часу. Читання Святого Письма, роздуми над Ним і молитва змінили моє релігійне життя від пасивного обов'язку до активного спілкування з Богом.

«Пасторе, скільки часу Ви молитеся?» Моє молитовне життя не вимірюється хвилинами чи годинами; це визначається моїми стосунками із Богом. Мета мого релігійного життя полягає у тому, аби щодня знаходитися у Його присутності. Щодня я хочу знати, що перебуваю з Ісусом. Важливо не те, «скільки часу Ви молилися сьогодні?», а «чи зустрілися Ви сьогодні з Богом?»

ІДІТЬ НАВЧІТЬ

«Отож, ідіть
і навчіть
усі наро-
ди...» (Матв.
28:19).

Напевно, кожний християнин не раз читав та чув цей текст з Євангелії від Матвія під час проповіді. Нам часто наводять цю цитату, і навіть діти вчать її напам'ять.

«І що ж мені робити: залишити своє навчання та зайнятися місіонерством?» – виникає питання у багатьох, хто чує цей заклик. Звичайно ж, ні! Жоден великий учитель ніколи не припиняв навчатися, тому що коли ми вчимо іншу людину, це змушує нас постійно розвиватися інтелектуально. «Вік живи – вік учись», – каже народна мудрість. Чим ближче ми до Христа, тим більше своїх недоліків помічаємо. Тому нам потрібно більше працювати над собою. Але учительство стає наступною сходинкою на шляху нашого духовного зростання. Воно допомагає нам ще уважніше слідкувати за своїм духовним станом і збагнути характер Божий. Бог – наш перший і найбільший Учитель.

Кожен член церкви знає, що Христос повелів своїм учням іти і навчати інші народи.

Після розп'яття апостоли почали проповідувати Благую вістку по всьому світу і дійшли навіть до нашого давнього Херсонеса. Доручення, на перший погляд, було виконане. Але ми чомусь не ставимо тут крапку, а продовжуємо розвивати думку. Якщо ми називаємо себе християнами, тобто послідовниками, учнями Христа, то цей заклик стосується і нас.

Як би старанно не працювали апостоли, скільки б країн вони не обійшли – євангелізувати увесь світ їм не вдалося. До того ж, наш світ відійшов від норм та прин-

ципів давнини, і проповідь перших християн давно забута багатьма людьми. То кому ж, як не нам, тим, що знаходять і свято бережуть Істину, іти і ділитися нею з іншими?

Учительство є невід'ємною частиною учнівства у школі Христа. Спасючи тільки себе, ми ніколи не спасемося. Спасіння ближнього – це природне бажання наведеної душі. Адже знайшовши вихід з екстремальної ситуації, ми обов'язково поділилися б інформацією зі своїми близькими, чи не так? А хіба Христос не є нашим Визволителем з рабства гріха?

Однак важливо пам'ятати, що неможливо стати вчителем, коли сам нічого не знаєш. Апостоли ходили з Ісусом і навчалися від Нього, перш ніж Він дав їм це повеління. Отже, і нам потрібно виділяти час для вивчення основ Істини і продовжувати цей процес протягом усього свого життя. Не варто відкладати момент переходу до виконання доручення Ісуса, мотивуючи це своєю духовною неповноцінністю. Господь знає краще, коли ми готові, і закликає саме в ту мить.

Чому ж мені варто навчати інших і як? Відповідь на ці запитання знаходимо у самому повелінні Христа: «Отож, ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку! Амінь» (Матв. 28:19, 20). Усе дуже просто – навчати ближніх зберігати те, що заповів нам Христос. А що Він заповів? Ми усі це добре знаємо. Дозвольте вам нагадати: «Якщо любите Мене, ви будете дотримуватися Моїх заповідей» (Івана 14:15). Ось і відповідь – навчати інших дотримуватися Заповідей. Дві найважливіші Заповіді у житті будь-якої людини – «любитимеш Гос-

пода Бога» і «любитимеш свого ближнього» (Матв. 22:37, 39). «Любитимеш Господа Бога» містить відмову від ідолопоклонства, шанування Божого Імені і поклоніння Йому в день суботній. «Любитимеш свого ближнього» передбачає повагу до батьків, відмову позбавляти життя, забирати друга життя, власність, добре ім'я у ближнього й утримання від заздрості. Це ті важливі істини, які часто, на жаль, подаються нашим ближнім спотвореними. Ті, хто знає Істину повинні нести світло людям. Наш почесний обов'язок — показувати Закон Божий таким, яким він вийшов із рук Самого Господа. І найкраще це робити своїм життям. Лише бережливе ставлення до святого Божого Закону та повага можуть показати, наскільки він святий. Ніякі красиві слова не спонукають людину виконувати волю Божу — це під силу лише любові й святості Бога, які проявляються у нашому житті. Найскладніше завдання — показати Бога іншій людині. Часто багато хто з нас надто завзято починають втілювати план навчання інших, викладаючи лише Заповіді, але не показуючи того, що вони були дані Господом з великої любові і не є способом досягнення святості, а лише результатом нашої відповіді на Його любов. Адже сказано: «Якщо любите Мене...». Виконувати Заповіді — не тяжкий обов'язок. Це — природний вияв любові, схожий на те, як ми починаємо змінюватися заради коханої людини. Бог ніколи не хотів, щоб виконання Закону перетворилося на сенс життя людини і було тяжким тягарем. А диявол спотворив розуміння про Бога і Його принципи. Він придумав іншу крайність: прийняття лише факту спасіння у Христі і применшення ролі Заповідей. Ти спасений, тому Закон над тобою не має влади. А як же ми тоді можемо виявити свою любов до Ісуса? Він Сам сказав: «Якщо любите Мене, ви будете дотримуватися Моїх заповідей» (Івана 14:15).

Біблія настільки ясно розставляє пріоритети, що не потрібно придумувати нічого зайвого. Господь любить нас, Він помер і викупив світ від гріха. Для нашого щастя Він запропонував нам Заповіді, виконуючи які з любові до Ісуса, ми показуємо своє ставлення до Нього. Ми пізнали істину і тепер маємо доручення розповісти про це усім навколо, показуючи своїм життям хороший приклад. Дорогі друзі, Бог ніколи не вимагає від нас неможливого.

ДІТИ ПИШУТЬ БОГУ

Осінь асоціюється у більшості людей зі школою. «Перший раз у перший клас...» Під шепіт листопаду ми згадуємо своє дитинство — золотий час чистоти думок, прямоти і щирості. Діти розчулюють нас своїми неординарними питаннями і ходом думок, а особливо цікаво спостерігати, як вони будують свої відносини з Богом. У християнських колах давно вже користуються популярністю листи дітей до Бога, які передають із уст в уста, публікують у християнських друкованих та Інтернет-виданнях. Ідея створення такого проекту належить ризиковому письменникові та кінодраматургові Михайлові Димову, котрий видав цілу книгу під назвою «Діти пишуть до Бога».

«Ця книга з'явилася не випадково. Її герої живуть поряд зі мною, не знаючи, що вони — обличчя нашого життя, його дзеркало, камертон. У них свій світ. Особливий.

Світ, від якого ми, дорослі, весь час віддаляємося, не озираючись. І чим далі, тим більш незрозумілою нам здається ця країна — країна дитинства. А діти живуть своїм уявленням про добро і зло, честь та безчестя, людську гідність; у них свої критерії — вони на «ти» з вічністю...

Видатний гуманіст і педагог Януш Корчак закликав дорослих підвестися до духовного світу дитини, а не опускатися до нього. Адже сприйняття світу дітьми, дитяча емоційність та моральна реакція на оточуючу дійсність відрізняються своєрідністю, чуттєвістю, щирістю.

Посміхайтесь, дорослі, думкам дітей, здригайтесь, плачте. І якщо це трапиться, то є у вас душа. І слава Богові. Ну а діти — якомога частіше звертайтеся до Господа і тим самим збережете у собі людяність» (М. Димов).

Я написав вірші. Я їх нікому не показував, але Тобі, Боженко, я покажу. Ось вони:
Дорослі плачуть слізьми.
Дорослі плачуть очима.
Маленькі плачуть серцем,
Маленькі плачуть життям.
Та якщо дорослий плаче, як маленький,
Тоді він насправді плаче.
Марік, 4 клас

Я дуже люблю яблука. Це в мене поклик предків?
Ніна, 3 клас

Коли ми побачимось, я Тобі все-все розповім про Машку.
Микола, 3 клас

Я у батьків пізня дитина, та й вони в мене не діти.
Юра, 3 клас

Я почуваюся, але погано.
Марк, 1 кл.

Ти знаєш, від нас пішла мама, і нам тепер з татом так хочеться жіночої ласки.
Іванко, 2 клас

Кажуть, Господи, що Ти – любов.
Вибач мені, але любов – Іра.
Алік, 2 клас

Я пішов би з Тобою розвідку.
Гарік, 1 клас

Знаєш, був на кладовищі, і мене вразив один пам'ятник. Чорний великий камінь, на ньому висічене одне слово: «Мама». І все.
Іванко, 4 клас

Я ніколи не зможу забути татові очі, як він дивився, коли мама, схопивши мене за руку, йшла від нього назавжди.
Андрій, 4 клас

А знаєш, з того часу, як я пізнала Тебе, ніколи не списую.
Інна, 2 клас

Ось, дивись, ми вчимося, вчимося, а навіщо нам так страждати, якщо ми все одно помremo, і знання наші пропадуть?
Федя, 4 клас

Була в селі й побачила невеличку церкву. Біленька, чистенька. За нею берізки, річечка, а вдалині великий зелений ліс. Це Твоя дача?
Наташа, 4 клас

Коли ж прийде вдруге Ісус Христос? Треба ж, щоб люди підготувалися, а то буде, як першого разу, коли Він приходив.
Аліна, 4 клас

Господи, ось Ти приймав гроші, а в нас вдома їх немає.
Шурік, 3 кл.

Поясни, що тут смішно: просто я їй сказала: «Ти моя зморщечка».
Микола, 3 клас

На тих батьківських зборах учителька казала про мене так багато хорошого, наче я помер.
Олаф, 3 клас

СУБОТА, біологія

перевернуті білети

в суботу зробила самостійно. Прийшов час засвідчити перед директором і завучем про свою віру. Ми знайшли біблійні тексти, які говорять про святість суботи, помолились і пішли. У кабінеті директора я сміливо говорила про те, що читаю Біблію і вважаю її основою свого життя, шаную суботній день, бо так написано у Святому Письмі, і завжди, незалежно від обставин, хочу виконувати Боже повеління. Я показала свої оцінки з міні-екзаменів та інших предметів, які підтверджували мої успіхи з біології та тих предметів, які викладалися у суботу.

Адміністрація була задоволена, бо переконалась, що це не рішення «батьків-фанатиків», а зважена позиція самої дитини, яка вирішила служити Богові. Можливо, вони не до кінця зрозуміли мене, тому що питали, як я збираюся жити далі, працювати. На все це я відповіла, що Господь потурбується. Питання було вичерпаним. Згідно з Конституцією нашої країни, ніхто не міг змусити мене чинити усупереч моїм релігійним переконанням.

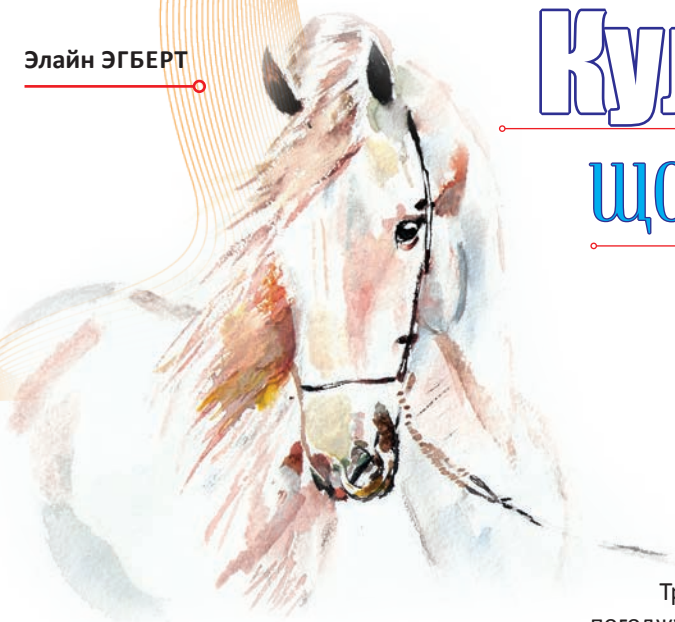
У кінці року, коли прийшов час екзаменів, учням дозволялося брати декілька предметів «на вибір», і я навмисне вибрала біологію. Коли прийшов день екзамену, я дуже переживала, хоча знала усі білети, адже вивчала цей предмет з особливою старанністю. Звичайно, деякі питання знала краще, а деякі — гірше. І ось з молитвою заходжу в кабінет, дивлюсь на перевернуті білети, заплющую очі і знову молюсь. І тут сталося дещо неймовірне: я чітко побачила всі номери білетів. Я подумала, що від хвилювання у мене розпочалися галюцинації, але все ж наважилась взяти свій улюблений третій білет там, де він лежав у моєму видінні. І що ви думаєте?! Це був... білет номер три! Я склала екзамен на «відмінно» і потім розповіла вчительці про це диво. Вона була вражена. Не знаю, як склалася її доля, але сподіваюсь, що цей досвід запам'ятається їй на все життя.

Коли я навчалася у дев'ятому класі, наша школа стала гімназією, і тому навчання було і в суботу. Знаючи, що говорить Слово Боже про святість суботи, я не могла навчатися у той день, який Бог відділив для спілкування зі мною і в який Він Сам відпочив: «І скінчив Бог дня свого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив» (Бут. 2:2, 3). Я була вже у випускному класі, тому не захотіла переводитися в іншу школу, але попросила класного керівника допомогти мені у вирішенні цієї проблеми, бо ситуація ускладнювалася ще й тим, що в суботу були важливі предмети: профільна англійська мова і єдиний у тиждень урок біології. Учителька біології погодилась, щоб я вивчала її предмет, так би мовити, екстерном: раз у місяць здавала міні-екзамен. Усе було добре, я старанно готувалась, отримувала найвищі бали, але через два місяці ситуація змінилась. Перевіряючи журнали, завуч якось побачила дивну картину — ряд «н»-ок, а за ними «десятки»-«одинадцятки» — і так протягом двох місяців. Мене викликали «до директора з батьками». Я дуже здивувалась, бо думала, що класний керівник вирішила моє питання з адміністрацією школи. Я дуже переживала, тому що мама сказала мені, що хоча ми й підємо разом, але говорити буду я сама, бо я уже доросла і вибір не ходити в школу

«Не бійся, що будеш страждати. Будь вірний аж до смерті, і Я дам тобі вінець життя!» (Об'явл. 2:10)

Кульгавість, що врятувала життя

На реальних подіях

Еффі одягнула не плечі чорну вовняну накидку, взяла сумку, в котрій носила книги й обід, і вийшла з дому в напівморок ранку. За звичкою вона подивилась на західну частину неба, визначаючи погоду. Холодно, морозно, ясно. Просто чудово для прогулянки верхи.

Посміхаючись у передчутті хорошого дня, вона попрямувала по снігу до великої червоної конюшні. Минулої ночі їй привезли нового коня Баффа. Кілька місяців тому дядя Грант розповів їй про молодого жеребця, котрого ростив як подарунок для неї. Нарешті, коли дядя Грант був задоволений результатами дресирування жеребця і для їзди верхи, і для упряжі, Еффі отримала листа з датою прибуття коня потягом. Тому напередодні вночі батько поспішив на найближчу станцію, зустрів потяг і привіз додому прекрасного Баффа!

Коли Еффі підняла засув і відчинила важкі двері конюшні, її привітало знайоме іржання Трулі, старої кобили.

— Не сьогодні, Трулі, — промовила Еффі до кобили. — Більше ніяких довгих ранкових прогулянок! Тепер ти можеш бути леді дозвілля!

Кобила терлася мордою в руку Еффі, наче кажучи: «Я тебе возила, коли ти була ще маленькою, і хочу цього зараз». Але Еффі тільки поплескала її по спині й пройшла мимо.

Сімнадцятирічній дівчині, яка була вчителькою у місцевій школі, необхідний був кінь, на якого можна було поклатися і котрий був би повний енергії. Еффі знала, що бідна стара Трулі вже майже видохлася.

Щодня рано-вранці дівчина їхала верхи на кобилі 11 довгих кілометрів до

школи. Потім вона прив'язувала її до гілки старого клена до часу повернення додому. Часто учні просили її покататися на Трулі, й Еффі зазвичай погоджувалась, бо стара кобила любила дітей.

Та тепер усе змінилося. Нарешті вона була власницею гарячого молодого коня! Еффі знала, що їй заздритимуть усі молоді люди, що знають її! Їй потрібно буде попередити своїх учнів, щоб вони не підходили до Баффа, доки вона сама не вивчить краще його звички.

Еффі кинула свою сумку на сіно, вибрала повід з тих, що висіли на стіні, й попрямувала до стійла Баффа в задній частині конюшні. Вона зайшла за дверцята і простягла до нього руку.

— Давай, Бафф, — м'яко сказала вона. — Час їхати до школи.

Бафф повернувся, заіржав і потім обережно наблизився до неї. Еффі швидко зайшла до стійла та, приговорюючи заспокійливі слова, накинула повід зверху його голови. Потім, ведучи його центральним проходом конюшні, вона помітила, що кінь кульгає на праву ногу!

— О, ні! — простогнала дівчина. — Саме тоді, коли я хотіла показати тебе!

Розчарована, вона повернула Баффа до стійла, швидко поплескала його по спині й попрямувала до стійла Трулі.

— Ну що, старенька, — зітхнула Еффі, — гадаю, тобі доведеться везти мене й сьогодні та ще й тягти візок, бо в мене дуже багато книг.

Вона підвела Трулі до візка, запрягла її та відчинила двері конюшні. За кілька хвилин вони разом з Трулі поїхали до будівлі школи.

Це був чудовий день, та Еффі шкодувала, що їй доводилося чекати, доки зможе проїхатися на Баффі. Вона сподівалась, що з його ногою не трапилось нічого серйозного, і подумала, що про це слід розповісти батькові, щойно вона повернеться додому.

Еффі сиділа у візку й спостерігала, як кобила дріботіла засніженим шляхом. Не було необхідності направляти Трулі. Вона знала кожний поворот.

Раптом перед обідом, коли Еффі викладала урок читання першокласникам, небо потемніло. Здивована швидкою зміною погоди, Еффі поспішила до вікна й подивилася на захід. Масивні снігові хмари швидко насувалися, закриваючи собою сонце.

Клінтон, старший хлопчик у школі, підвівся з-за парти, визирнув у вікно й промовив:

— Міс Хоторн, схоже, що ці хмари перед бурею. Бачите, як вони швидко йдуть? Я вважаю, краще відпустити учнів, щоб вони дійшли додому до початку бурі. Здається, це серйозно! — додав він з тривогою.

Еффі спостерігала, як хмари сердито неслися небом. Шкільна рада нічого не казала про те, щоб відпускати дітей з занять раніше у випадку поганої погоди, але вона знала, що не може ризикувати безпекою дітей. Вчителька поспішила надягнути рукавички, шапки й пальта і відправила їх до старших братів і сестер. Вона допомоглася, щоб кожний з них дістався додому ще до початку бурі.

Доки Еффі виконувала свій звичайний обов'язок, прикриваючи вогонь у великій печі перед класною кімнатою, вона знову думала про Баффа. Його молода

сила доставила б її сьогодні додому дуже швидко.

Закінчивши усі приготування, Еффі надягнула накидку й рукавички. Вона збігла вниз сходами й попрямувала до клена, біля якого терпляче чекала Трулі. Вчителька запрягла Трулі, ловлячи її подих при кожному пориві вітру. Еффі сміялась, бо їй здавалося, що як тільки вона намагалась захиститися від особливо сильних поривів вітру, вони припинялися, й вона ледь не падала обличчям униз.

Дівчина залізла у візок, вдарила поводами, і стара кобила попрямувала додому. Сніг заліплював очі, а вітер ніс гострі, мов леза, сніжинки прямо в обличчя Еффі. Вітер підняв сніг з навколишніх полів і наповнив ним канави та глибокі колії від коліс на дорозі. Дівчина прикрила очі рукавичками й дивилася крізь маленькі щілинки між пальцями в надії побачити орієнтир, що підказав би їй, як далеко вона знаходиться від дому. Здавалося, що з того часу, як вона виїхала зі школи, минуло вже кілька годин, хоча здоровий глузд підказував їй, що це було недавно.

Буря швидко перетворювалася на хуртовину. Еффі напружувала очі, щоб побачити Трулі, але бачила лише її сліди. Коли стемніло, Еффі зрозуміла, як легко можна заблукати. Вона також знала, що Трулі дуже замерзла, тому що рухалась дедалі повільніше.

Пальці ніг Еффі почали німіти, вона боялася замерзнути. Вона відчувала вдячність до старої Трулі, яка так відважно продовжувала бігти вперед.

Потім трапилось непередбачуване. Колесо візка вдарилося об камінь при дорозі й ковзнуло в канаву. Еффі автоматично натягнула поводи й підбавдьорила Трулі, яка слухняно подалася вперед, та безрезультатно. Вони загрузли в сніговому заметі.

Закутавшись щільніше в накидку, Еффі вилізла з візка, продовжуючи тримати поводи. Вона знала, що краще не відпускати їх. Вона швидко проклала собі шлях до того місця, де стояла Трулі.

Змерзлими руками дівчина відчепила Трулі від візка, схопила її за гриву й залізла на спину вірної кобили. Вона міцно вхопилася за Трулі, яка вислизнула з візка й побігла вперед. Один чи два рази Еффі піднімала голову, щоб подивитись навколо, але не бачила нічого, крім лапатоного снігу. Трулі кілька разів спіткнулася, а один раз зачепила ногою Еффі огорожу, проте продовжувала бігти вперед.

«Дорогий Отче, будь ласка, дай сили Трулі дістатися додому», – молилась Еффі, у той час як тепла сонливість розливалася по її тілу. Вона розслабилася на спині Трулі, позіхнула й подумала, що повинна міцно триматися за кобилу. Приглушений стукіт копит Трулі заколихав Еффі й занурив її у стан приємного напівсну.

Доки вона дрімала, на неї нахлинули приємні спогади з дитинства. Еффі була маленькою дівчинкою, коли батько подарував їй на день народження кобилу.

– Вона насправді моя? – запитала Еффі, стрибаючи від радості. Кобилу так і назвали – Трулі (truly – насправді, дійсно).

Раптом Еффі відчула, що падає, і подумала, що зісковзує униз зі скелі. Дівчина несамовито замолотила руками, щоб втриматися, і нарешті відчула, що лежить на твердій поверхні. Яскраве світло вдарило в очі, і вона почала повільно відчувати жажливий біль в усьому тілі. Нарешті Еффі змогла розплющити очі. З подивом вона побачила, що лежить не на дні прірви, а на маминому ліжку під купою теплих ковдр. Мати стояла біля ліжка, розтираючи руки Еффі, її обличчя було вологим від сліз.

Потім до кімнати хтось увійшов і дав мамі чашку, сказавши:

– Нехай Еффі вип'є теплого молока. Мати припідняла голову Еффі, щоб

та могла випити тепле молоко. Потім до дівчини повернулася пам'ять про довгий шлях додому. З тривогою вона подивилася на батька, що ходив по кімнаті вперед-назад.

– Трулі! – скрикнула вона. – З Трулі все гаразд?

Батько кивнув і підійшов ближче. Він узяв її холодну руку у свої теплі.

– Так, Еффі, з Трулі все гаразд. Вона змерзла, але здорова. Ми добре розтерли її, дали теплий напій та ковдру. Слава Богові, що того дня я купив тобі цю кобилу, бо сьогодні вона врятувала тобі життя.

Еффі якусь мить лежала спокійно, насолоджуючись теплом. Потім, коли вона згадала про своє вранішнє розчарування, її очі затуманились, і вона задумливо подивилася на батька.

– А Бафф? Якби я поїхала сьогодні на ньому, чи зміг би він знайти дорогу додому, як Трулі?

Батько поставив ногу на лавку біля ліжка.

– Не можу сказати, що не знайшов би її, але він зовсім не знає цієї місцевості. Він ніколи не був на цій дорозі. Його привезли вчора потягом з абсолютно іншого місця.

Батько якийсь час дивився на шпалери, потім випростався.

– Ні, доню, Бафф не зміг би знайти дорогу додому.

Дві великі сльози скотилися по щоках Еффі. Дорога старенька Трулі врятувала їй життя, хоча вона відчувала роздратування з приводу того, що змушена була їхати до школи на старій кобилі!

– Тату, я не поїхала сьогодні вранці на Баффі через його праву ногу. Він кульгав, тому я подумала, що мені не варто їхати на ньому.

Спантеличений батько повернувся до ліжка:

– Але, доню, я сьогодні їздив на Баффі! Я ще здивувався, чому ти не взяла його. З його ногою все гаразд!

Повністю усвідомивши, якої небезпеки уникнула сьогодні, Еффі подякувала люблячому Богові за те, що Він послав кульгавість коню тоді, коли вона була так необхідна.

Як НАВЧИТИСЯ БУТИ ЗДОРОВИМ?

Галина Найда

Абсолютно здорових людей сьогодні практично немає. Так заявляють сучасні медики. Але як би хотілося на прийомі у лікаря після низки обстежень почути найкращий з усіх медичних висновків: «Ви здорові!» Казка? Четверо молодих добровольців з України так не вважають. Вони наважилися зробити деякі кроки, щоб пізніше почути довгоочікуваний діагноз. Один із кроків – стати учнем Сергія Гаврюка, автора монографії «Відновлення зору» та ведучого захоплюючої телепрограми на телеканалі «Надія» «Діагноз: здоров'я».

– Ця програма ефективна, якщо люди застосовують почуті поради. І результат залежатиме від тих зусиль, які Ви докладатимете. Тільки так ви зможете досягнути успіху! – запевняє Сергій Миколайович.

Судячи з відгуків глядачів й учасників програми, Сергій Гаврюк виявився гарним учителем.

– Після вправ для очей, які запропонував робити Сергій Миколайович, у офтальмологічній таблиці бачиш на однин рядок нижче, ніж раніше. Головне – не лінуватися й виробити в себе звичку виконувати запропоновані вправи кожен день. Особливо надихає те, що ведучий показує роботу цих принципів на власному прикладі, – розповідає учасниця програми.

Один із принципів, які Сергій Гаврюк розкрив у своїх програмах, – це сонячне світло може бути корисним

для відновлення зору, особливо вранці та ввечері (коли зменшується інтенсивність інфрачервоного випромінювання й підвищується рівень ультрафіолету). Вправи дуже прості: потрібно закрити очі і підставити обличчя до сонця. Повільно повертаючи голову вправо, вліво, вперед і назад, прогрівати очі протягом 2-3 хвилин. Після процедури необхідно зробити розслаблюючу вправу для очей (детальніше про вправи можна дізнатися з телепрограм). Узимку, коли сонця мало, для соляризації можна використовувати звичайну свічку, поставивши її на відстані шести метрів від очей. Але в жодному разі не можна використовувати для цих цілей лампу розжарювання.

Практикуючи щоденно весь комплекс вправ, учень Сергій робить висновок:

– Ця програма мені дуже сподобалася, а от моїм окулярам, вочевидь, – ні. Тому що з першої лекції вони мені більше не потрібні. Тепер я вирішив жити без їхньої допомоги – краще тренувати свої очні м'язи. Але найголовніше – я зрозумів, що зір залежить не тільки від навантаження, але й від способу життя.

Саме через те, що на зір негативно впливають вживання алкоголю, діабет, проблеми з травленням та інші фактори, Сергій Гаврюк вводить ці теми у свої лекції.

Після однієї з програм, яка була присвячена здоровому харчуванню, учасниця на ім'я Марія відповіла:

– Я зробила для себе велике відкриття. На наш зір впливає не тільки те, що і як довго ми читаємо і дивимося, але й те, що ми їмо та п'ємо.

До речі, тему про те, як правильно «їсти та пити», продовжує інша програма телеканалу «Надія» – «Смак здоров'я». Це кулінарне шоу, котре

можна без перебільшення назвати школою здорового харчування. Ведуча програми в захоплюючій формі ділиться секретами приготування смачних, корисних, оригінальних страв і в той же час розповідає цікаві історії з життя, розкриває деякі принципи здоров'я. Родзинка програми в тому, що кулінарні шедеври, рецепти яких подає ведуча, дешеві та швидкі у приготуванні. А це, погодьтеся, мрія будь-якої господині.

Телепрограму «Смак здоров'я» готують працівники пансіонату «Наш дім» (Обіходи, Вінницька область), який за 10 років своєї роботи зарекомендував себе в Україні та за її межами як центр з оздоровлення та профілактики різних захворювань з допомогою природних засобів лікування. Усі рецепти, що представлені у випусках програми «Смак здоров'я», давно апробовані поварами та кулінарами «Нашого дому».

Наближатися до «Діагнозу: здоров'я» допоможе однойменна програма телеканалу «Надія». Дивіться цю програму (по супутнику) у вересні*:

Понеділок о 19:00
Вівторок о 04:30 і 08:00
Четвер о 04:00 і 07:30

Відчути кулінарне задоволення Ви зможете завдяки програмі «Смак здоров'я». Час виходу програми*:

Понеділок о 04:30 і 08:00
Середа о 19:00

Також обидві ці програми Ви можете подивитися на сайті

www.hopechannel.info

І там же дізнатися про всі новини телеканалу «Надія».

*Телеканал залишає за собою право внесення змін у час виходу програм.

У зв'язку з останніми подіями у світі дедалі частіше з'являються питання: землетрус і цунамі в Японії – це кара Господня? А події на Гаїті й у Чилі? Можливо, ураган «Катріна» 2005-го року й цунамі в Індійському океані 2004-го року – це початок судів Божих? Щоразу, коли трапляється якесь значне стихійне лихо, релігійні люди або співвідносять його з караючою рукою Божою, або звинувачують Всевишнього в жорстокості.

Кари Господні

За матеріалами журналу «Signs of the Times» (Australia)

Невже Бог так легко насилає біди на Своє творіння? Хіба Йому байдуже, що страждають безвинні? Невже Він настільки байдужий і жорстокий, що змушує страждати добрих людей разом з лихими? Такі запитання виникають у звичайних жителів планети. На жаль, часто різні висловлювання наших сучасників викривляють уявлення про Бога, показуючи Його тираном, в результаті чого багато хто відвертається від Нього й Біблії, вважаючи Його несправедливим, мстивим і готовим знищити людину в будь-яку мить. Поверхнево читаючи Біблію, неважко дійти висновку, що Бог постійно насилає кари на людей. Старий Заповіт багатий на розповіді про знищення грішників, здебільшого цілих народів чи навіть усіх людей землі. Але не слід забувати, що ця частина Біблії охоплює період у тисячі років, тому покарання грішників були не такими вже й частими. І все ж у Святому Письмі дійсно є описи випадків, коли саме Господь наводив стихійні лиха та інші покарання на людей, і нам буде корисно глибше дослідити причину цих по-

карань, щоб отримати урок для себе й мати можливість порівняти їх з тими лихами, що сьогодні стаються на нашій планеті.

Першою біблійною згадкою про Божий суд є історія про потоп. І тут виникає перше запитання: «Навіщо люблячий Бог знищив усе населення планети, котре Сам і створив?» Біблія відповідає: «...зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством... наповнилась земля насильством від них» (Бут. 6:11, 13). У наш час ми ізолюємо злочинців, захищаючи від них суспільство. А що, коли саме суспільство злочинне? Так трапилось і перед потопом. Коли Господь подивився на людей, Він побачив, що вони стали злими, і пожалкував, що створив їх. Жорстокість була однією з характерних рис того народу, тому Бог вирішив знищити той світ. Однак спочатку Він звелів своєму слугі Ною побудувати ковчег, у якому кожний охочий міг би врятуватись. Потім ще 120 років були дані Ноеві для того, щоби розповісти про подію, яка наближалась. На жаль, ніхто не захотів увійти до ковчегу, крім Ноя та його сім'ї.

Другою яскравою історією є розповідь про знищення Содому і Гомори – двох розбещених міст часів Авраама. Згідно з Біблією, Бог послав двох ангелів до Содому попередити його жителів про покарання, що наближається, однак замість того, щоб покаятися, ці люди хотіли заподіяти зло вісникам. Небесних посланців врятував Лот, котрий забрав їх до свого дому, де вони переночували в безпеці. Наступного ранку ангели вивели Лота і його сім'ю з міста. Як бачимо, Господь знову попереджає та пропонує спосіб спасіння, однак люди не приймають його. Оскільки Лот був родичем Авраама, той молився, щоби Бог не знищив Содом і Гомору: «Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, – цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?» Як бачимо, достатньо було лише знайти кількох добрих людей, щоби заради них Бог помилював усе населення. Господь промовив: «Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них» (Бут. 18: 25, 26). Але таких не знайшлося, крім Лота, тому ангели вивели його та його рідних з міста.

Перші два розділи біблійної історії про Йова допомагають нам зрозуміти ще деякі аспекти ставлення Бога до лиха. Розпочинається ця оповідь розмовою між Богом і сатаною. Господь називає Йова Своїм найвідданішим рабом, однак диявол піддає сумніву щирість Йова. Він заявляє, що той служить Богові лише тому, що Він благословив його великим багатством: 7 тисячами овець, 3 тисячами верблюдів, тисячою волів і п'ятьма сотнями віслуків, хорошою сім'єю та багатьма дітьми. І сатана пропонує Богові: забери це все, і Йов зречеться Тебе. Тоді Господь дозволяє сатані відібрати у Йова все, крім життя і здоров'я. Через 24 години багатства Йова як і не було, але він залишився вірним Богові. Потім сатана знову приходить до Бога і пропонує вразити тіло Йова – і він тоді точно зневажить Бога. Цього разу Бог дозволяє забра-

ти здоров'я свого раба, але забороняє позбавляти його життя. Невдовзі тіло Йова вкривається проказою, він страшенно страждає, і навіть дружина радить йому: «Прокляни Бога – і помреш!» (Йова 2:9). Далі ми зустрічаємо чотирьох так званих друзів Йова, котрі кажуть страждальцю про те, що ці біди – покарання Боже за гріхи. І все ж Йов не здається.

Важливо зазначити, що страждання Йова були послані сатаною, а не Богом. А Бог увесь цей час спостерігав за Своїм слугою і готовий був зупинити диявола будь-якої миті.

Та найкраще розкриває істинний характер Бога історія пророка Йони. Господь звелів цьому ізраїльському пророкові піти до Ніневії та сповістити, що вона буде зруйнована через сорок днів. Ніневія була столицею Ассирії і дуже розбещеним містом. Населення цього міста вирізнялося особливою жорстокістю. Йона настільки боявся іти до Ніневії, що сів на корабель і поплив в іншу сторону. Ви, звичайно,

«Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити!» (Іезек. 33:11).

пам'ятаєте, що трапилося далі: почалася буря, моряки кинули пророка за борт, і його проковтнула велика риба, але потім вона викинула його на берег. Господь знову наказує Йоні йти до жителів Ніневії, і цього разу він підкоряється. Ніневітяни послушали пророка й покаялися. Місто було врятоване. Та Йона злився на Бога за те, що Він так легко і швидко пробачив грішників. Але Бог сказав: «Я не змилювався б над Ніневією, – цим великим містом, що в ньому більше дванадцяти десятисячок люду, які не вміють розрізняти правиці своєї від своєї лівиці, та численна худоба?» (Йони

4:11). Він піклується не тільки про людей, але й про тварин!

На противагу розповсюдженій думці про «жорстокого Бога Старого Завіту», Єзекиїль пише: «Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? – говорить Господь Бог, – чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив?» (Єзек. 18:23).

Помста, розвага чи справедливе покарання?

Перераховані вище біблійні історії говорять нам про те, що Бог ніколи не зацікавлений у загибелі людини. Навіть коли вона вперто йде шляхом гріха, Він попереджає її, дає шанс і за сіб спасіння. Якщо ж вона продовжує грішити – лише тоді Він вдається до покарання, частіше за все використовуючи природні катаклізми. Однак чи можемо ми стверджувати, що усі стихійні лиха є карами Божими?

Звичайно ж, ні! Ми не знаємо думок та прагнень людей, які проживають у районах катаклізмів, не можемо судити, хто більш грішний – вони чи ми. До того ж, Ісус Христос говорив своїм учням про те, що перед Його Другим приходом відбуватимуться різні лиха, які є наслідками гріховного життя на нашій планеті. Адже всі ми тією чи іншою мірою своїми діями руйнуємо довкілля, забруднюємо атмосферу і, як результат, пожинаємо наслідки: «Коли почуєте про війни, воєнні чутки, то не лякайтеся, бо має так статися; але це ще не кінець. Бо повстане народ проти народу, царство проти царства; будуть місцями землетруси, буде голод [і розруха]. Це початок страждань. Стережіться ж самі...» (Марка 13:7-9). «...та прийшов Твій гнів, і настав час прийняти суд мертвим і дати нагороду Твоїм рабам: пророкам, святим і тим, що бояться Твого Імені, малим і великим, і знищити тих, що нищать землю» (Об'явл. 11:18). Як бачимо з останнього тексту, судити Господь буде всіх – як злих, так і добрих, але у визначений час, а не стихійно. Також

відбуватимуться природні явища, які є ознаками або ж сигналами близького Приходу Господа: «Відразу по тих днях горя сонце померкне, і місяць не дасть свого світла, і зорі падатимуть з неба, і небесні сили захитаються. І тоді з'явиться ознака Сина Людського на небі, і заголосять усі племена землі й побачать Сина Людського, що йде на хмарах небесних з великою силою і славою; і з гучною сурмою пошле Своїх ангелів, і зберуть Його вибраних з чотирьох вітрів, з одного кінця неба до другого» (Матв. 24:29-31).

Біблія попереджає усіх нас, що в останні дні історії нашого світу люди стануть ще більш жорстокими і збунтуються проти Бога. Тоді відбуватимуться жахливі землетруси і біди, котрих не було ще ніколи – уся земля здригнеться, а гори й острови зрушаться з місць своїх (див. Об'яв. 6:14; 16:18-20). Господь попереджає нас сьогодні заздалегідь, закликаючи «поклонитися Тому, Хто створив небо, і землю, і море, і джерела вод!» (Об'явл. 14:7).

Звучить загрозливо, проте тепер ми точно знаємо, що Господь ніколи не знищував Своє творіння заради задоволення, від нудьги чи злості, як іноді вважають люди, які відкидають Його авторитет. Ці ниці мотиви не властиві величному, безкінечному, милостивому й люблячому Батькові. Такі якості приписує Богові обмежена людська уява, нездатна досягнути глибини характеру нашого Господа. Тому кожному з нас слід утримуватися від засудження і винесення якого б то не було вироку потерпаючим від лих та стихій. Адже те, що лихо оминувало нас, зовсім не означає, що ми кращі за когось. Господові відомо все, лише Він один знає, для чого відбувається те чи інше на нашій Землі.

Будемо пам'ятати, що Бог завжди залишає людині право вибору, які б катаклізми їй не загрожували. Його запрошення спастися залишається в силі. Питання лише в тому, яким буде наш вибір.

БІБЛІЙНЕ ТОВАРИСТВО

Укrajнське Біблійне Товариство з нагоди відзначення 20-річчя своєї діяльності та відкриття Українського Дому Біблії 21 червня презентувало новий Четвертий український переклад Біблії із давньогрецької мови. Ця подія набула широкого розголосу, адже була підтримана Президентом і прем'єр-міністром України, а голова Верховної Ради Володимир Литвин особисто взяв участь в урочистих заходах. На вихід нового перекладу чекали тисячі віруючих, адже востаннє переклад українською мовою з оригінальних текстів вийшов майже півстоліття тому, далекого 1963 року.

Після десятиліть комуністичного правління спрагли Божого Слова християни прагнули створити власне національне Біблійне Товариство, чиї переклади були б авторитетними серед усіх християн завдяки міжконфесійності та слідуванню за науковими принципами у перекладацькій роботі. З розпадом Радянського Союзу це стало можливим. Керівники чотирьох християнських конфесій – адвентистів сьомого дня, євангельських християн-баптистів, християн віри євангельської та православних Київського Патріархату – 1991 року заснували Українське Біблійне Товариство. Сьогодні до складу Товариства входять усі провідні християнські конфесії України, ряд благодійних організацій, а також Відділення релігієзнавства Інституту філософії Національної академії наук України.

презентувало новий Четвертий переклад

Підготовка та пошук можливостей для здійснення перекладу розпочалися відразу після заснування організації, і 1993 року багаторічні мрії засновників Товариства та багатьох поколінь українських віруючих почали втілюватися у реальність. До роботи над перекладом був залучений ієромонах, доктор богослов'я Рафаїл Туркуняк, учений-біблієст (за переклад Острозької Біблії він 2007 року був нагороджений Національною премією України імені Тараса Шевченка). Протягом довгих 18 років, не отримуючи жодної платні, він посвячено та невпинно працював над цим копітким і відповідальним завданням, здійснюючи переклад паралельно із давньоєврейського та давньогрецького оригіналів. Через нестачу належних допоміжних

БІБЛІЇ сучасною

УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Д О В І Д К А

Українське Біблійне Товариство (УБТ) є міжконфесійною християнською організацією, місія якої полягає у перекладі, випуску і розповсюдженні Біблії, окремих її частин та інших біблійних видань. До складу УБТ входять 15 християнських церков, що вважають Біблію Божим Словом, та інші організації. УБТ є членом Всеукраїнської Ради Церков та релігійних організацій і входить до складу всесвітньої організації Об'єднаних Біблійних Товариств, що діє у 149 країнах світу. За час свого існування УБТ випустило і розповсюдило понад 8 млн. примірників видань, з яких більшу частину – безкоштовно в рамках благодійних проектів. За підтримки державної влади та християнської спільноти УБТ щороку організовує всеукраїнське відзначення Дня Біблії. В Україні діють чотири регіональні відділення УБТ у Києві, Львові, Харкові та Херсоні.

матеріалів, перекладач самотужки уклав не один словник, а також створював необхідне для роботи комп'ютерне програмне забезпечення.

Понад десять останніх років свого життя цій справі присвятив головний редактор перекладу Богдан Качмар (1949–2010), який самовіддано працював над тим, аби кожне перекладене слово якнайкраще передавало оригінальне значення.

Слідуючи своєму міжконфесійному покликанню, Товариство до подальших етапів підготовки перекладу залучало представників усіх християнських конфесій, а також провідних фахівців

у галузях теології, давніх мов та філології з Національної академії наук та ряду університетів України. Кожна нова перекладена книга Біблії передавалася на рецензування для відповідальних осіб у церквах, дослідників та вчених у різних сферах, і згодом їхні коментарі й зауваження ретельно вивчалися перекладацькою колегією.

Кураторський нагляд здійснювали представники Об'єднаних Біблійних Товариств, забезпечуючи відповідність перекладу до принципів, що були сформовані протягом більш ніж 200-річного існування цієї всесвітньої спільноти.

Д О В І Д К А

Септуагінта (з латинської Interpretatio Septuaginta Seniorum, що дослівно означає «переклад сімдесяти старців») є найдавнішим відомим людству перекладом, частина якого (П'ятикнижжя Мойсея), на думку переважної більшості дослідників, була перекладена в III-II ст. до н.е. за наказом єгипетського правителя Птолемея II для поповнення відомої бібліотеки в Александрії. Згодом його доповнили іншими книгами, і він набув поширення із розповсюдженням християнської віри. В Україну грецький текст Старого Заповіту потрапив із приходом християнства, тут він був поступово перекладений на старослов'янську мову. Перший повний переклад з'явився з виходом 1581 року Острозької Біблії.

Робота над Новим Заповітом цього перекладу була завершена 1996 року. Після широкого міжконфесійного обговорення й остаточної апробації комісією експертів він був опублікований першими двома накладами у 2000 та 2001 роках загальним накладом у 100 тис. примірників. За недовгий час цей переклад здобув визнання серед християнської спільноти. З того часу дослідниками й пересічними читачами, представниками різних конфесій, були надіслані на адресу Біблійного Товариства сотні коментарів і зауважень. Усі вони були опрацьовані та до складу повного перекладу Біблії був включений текст Нового Заповіту в останній редакції.

На відміну від попередніх трьох перекладів Куліша, Огієнка та Хоменка, здійснених із давньоєврейського оригіналу, Старий Заповіт уперше в новітній українській історії був перекладений Рафаїлом Турконеком із давньогрецького тексту (Септуагінти). Порівняно із давньоєврейським, він містить певні особливості, проте духовну,

культурну й історичну цінність цієї праці для українського суспільства важко переоцінити.

Не збираючись зупинятися на досягнутому, Біблійне Товариство, тепер уже збагачене майже 20-річним досвідом роботи над перекладом, планує продовжити підготовку перекладу із давньоєврейського оригіналу.

Н О Т А Т К А

Новий переклад сучасною російською мовою 1 червня 2011 року представило і Російське Біблійне Товариство. Старий Заповіт було перекладено з давньоєврейського оригіналу, а Новий Заповіт, уперше опублікований у 2001 р. під назвою «Радостная Весть», – із давньогрецького. Слід зазначити, що робота над Новим Заповітом була розпочата з ініціативи й за безпосередньої участі протоієрея Олександра Меня всередині 1980-х років, і згодом продовжена Російським Біблійним Товариством.

РЕЙТИНГ МІСТ УКРАЇНИ:

Юрій ЗАХВАТАЄВ

де живуть найбільш
милосердні люди

Згідно зі статистикою, під час кризи 20% населення нашої країни не переставали регулярно займатися благодійністю, а кожен третій з нас давав милостиню. Задумайтеся на хвилину: 20% українців — це ж 10 мільйонів осіб, які представляють усе населення Львова, Дніпропетровська, Харкова, Донецька, Одеси і Києва разом узятих. Тих, хто не хоче «оживляти» статистику мегаполісами, переконаємо по-іншому: це кількість українців, які живуть у 35 містах з населенням 250-300 тисяч осіб, таких як Полтава, Рівне, Луцьк, Хмельницький, Дніпродзержинськ та ін. «Але до чого усі ці цифри?» — запитає допитливий читач. «Навіщо скласти цей рейтинг? Згідно з якими даними ви будете його формувати?» — продовжить він. Причин є кілька. То ж розглянемо їх.

Причина 1

Сьогодні журналісти складають багато рейтингів: кращі автомобілі, топ-компанії, найбагатші люди світу та список міст, де в Україні розвивати бізнес... І це лише деякі сфери діяльності, які вивчають акули пера. Але чомусь ніхто не склав

рейтинг міст за рівнем благодійності та милосердя.

Причина 2

Вибираючи краще місто для життя чи бізнесу, як правило, враховують кілька критеріїв:

- людський капітал: кількість населення, освіченість, рівень злочинності;
- купівельна спроможність: середня заробітна плата і вартість житлової нерухомості;
- інвестиційний клімат: розвиток підприємництва;
- інфраструктура і комфорт.

«Які ж критерії враховували ви?» — продовжить запитувати цікавий читач. Перші два критерії ми теж залишимо: кількість населення та купівельну спроможність. Але по-своєму будемо трактувати вислів «інвестиційний клімат». Ми будемо розглядати його з точки зору розвитку й реалізації благодійних проектів. А критерій «інфраструктура і комфорт» оцінимо з позиції «комфорту» для категорії «людей, які потребують допомоги». До них ми віднесемо найменш захищені прошарки населення: інвалідів, кризові сім'ї, дітей-сиріт.

Причина 3

Наступна причина, чому ми вирішили скласти цей незвичайний рейтинг — це проект «Містечко надії» (спільний проект міжнародного благодійного фонду ADRA в Україні та Церкви Адвентистів Сьомого Дня). Проект стартував у кінці 2009 року одночасно з початком світової фінансової кризи. Мета його проста: протягом чотирьох місяців кожен охочий відкладає кошти у невеличке відерце-скарбничку. Потім у встановлені дні збору (січень, травень і жовтень) учасники проекту приносять скарбничку на святкове богослужіння. Зібрані кошти в подальшому використовуються на організацію та проведення благодійних заходів.

За даними на червень 2011 року, було проведено п'ять зборів скарбничок завдяки програмі «Містечко надії». Зібрані кошти сприяли реалізації благодійних проектів у кожній області України.

Причина 4

Нарешті, остання причина, чому з'явилася ідея скласти рейтинг міст, де живуть найбільш милосердні люди, — бажання подякувати усім учасникам проекту. І це, напевно, головний аспект, який надихнув нас на це дослідження.

Як показали результати нашої роботи, найбільш жертовні та милосердні люди живуть не в містах-мільйонерах, де кількість населення і купівельна спроможність могли б відкрити перспективи для благодійних проектів, а у невеликих населених пунктах, про існування яких мало хто знає.

Одразу ж скажемо, що у наш рейтинг ми включили усього 10 міст. До того ж міста, у яких кількість населення не перевищує 350 тисяч. «А чому ви взяли населені пункти з невеликою кількістю населення?» — запитає читач. Просто нам захотілося відзначити саме ті міста, про які, як правило, забувають і яким не знаходиться місця в інших «зіркових» рейтингах.

Отже, розпочнемо.

1. Сміт. Семенівка (Черкаська область)

— у цьому невеликому населеному пункті є громада Церкви Адвентистів Сьомого Дня (77 осіб), яка за рівнем підтримки проекту «Містечко надії» перегнала навіть великі обласні центри. Завдяки коштам, зібраним у цій громаді, лише на території Черкаської області було реалізовано 13 проектів допомоги тим, хто цього потребує.

2. Місто Кілія (Одеська область)

— одне з найдавніших міст України на березі Дунаю з населенням трохи більше 20 тисяч осіб. 60 членів церкви беруть активну участь у проекті «Містечко надії». Завдяки їхній підтримці в Одеській області було реалізовано 9 проектів.

3. Сміт. Гвардійське (АР Крим)

— не лише гравець ФК «Динамо» (Київ) Андрій Несмачний і один із засновників групи «ЧАЙФ» Володимир Бігунов роблять відомим це невелике селище, але й громада Церкви Адвентистів Сьомого Дня, яка з особливою старанністю підтримує проект «Містечко надії».

4. Місто Сіверськ (Луганська область)

— один з промислових центрів сходу України, де живуть не лише працюючі, а й жертовні та милосердні люди.

5. Сміт. Велика Олександрівка (Херсонська область)

— члени місцевої церкви цього невеличкого селища не лише словом, а й ділом допомагають людям у рамках проекту «Містечко надії».

6. Місто Добропілля (Донецька область) — вже навіть назва цього міста показує, що його жителі сіють лише насіння добра,

а тому не випадково, що члени церкви своїми коштами підтримують будь-які діла милосердя.

7. Снт. Котельва (Полтавська область) — історики знають цей населений пункт, бо в ньому є фортеця, яка була побудована для захисту жителів від ворогів. А нам варто знати, що невелика громада адвентистів робить усе, щоб захищати від непередбачуваних життєвих проблем людей не лише у своєму селі, але й у Полтавській області.

8. Місто Христинівка (Черкаська область) — назва говорить, що жителі цього міста несуть на собі хрест Христа, допомагаючи, як милосердний самарянин, тим, хто страждає. Участь членів громади в проекті «Містечко надії» — це бажання змінити життя людей на краще.

9. Місто Амвросіївка (Донецька область) — не лише важливий промисловий центр сходу України, відомий цегляними заводами, продукція яких заклала основу більшості підприємств колишнього СРСР. Бажання побудувати міцний фундамент нашого суспільства виражається у підтримці дітей-сиріт у рамках проекту «Містечко надії».

10. Місто Щастя (Луганська область) — так збіглося, що наш список міст, де живуть милосердні люди, ми завершуємо населеним пунктом з такою яскравою назвою. Напевно, саме бажання зробити людей щасливішими спонукає християн брати участь у проекті «Містечко надії», за що ми їм, як і усім учасникам проекту, щиро дякуємо.

«А чому у цьому списку я не побачив свого міста? Адже мені казали, що ми теж беремо участь у проекті «Містечко надії», — може запитати будь-який читач. Ми відповімо, що неможливо в коротенькій статті розповісти про усі майже 250 населених пунктів. Не переживайте, ми обов'язково розповімо і про ваше місто в наших інших незвичайних рейтингах. Тому чекайте, адже будівництво міст, де житимуть віра, надія, любов, милосердя і співчуття, тільки розпочинається. А найголовніше — завдяки проекту «Містечко надії» ми переконалися, що милосердні люди живуть по всій Україні.

«Але ж написано, що чинити справи милосердя потрібно так, щоб ніхто про це не знав», — скаже хтось. «Так», — відповімо ми і нагадаємо інші слова Спасителя: «Не можна сховати міста, що стоїть на горі. ...Тож нехай сяє ваше світло перед людьми, щоб вони побачили ваші добрі діла й прославили Отця вашого, що на небесах» (Матв. 5:14, 16).

*«Своє серце зверни
до навчання, а уми свої —
до розумних рішень»
(Притовісті 23:12)*

Вчаться у тих, кого люблять
Й. Ф. Гете

Наука в розбещеній людині є люта зброя чинити зло.
Освіта підносить одну добродішну душу.
Д. Фонвізін

Освічувати виключно розум дитини без прищеплення їй високої моралі —
значить вирощувати загрозу суспільству.
Теодор Рузвельт